

**ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ
ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОДУКТИВНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ
В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

Державно-управлінські студії, №10, 2019

УДК 349.2:351.83:351.746.1

Н. О. Серьогіна,

*кандидат юридичних наук, доцент,
Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування*

**ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОДУКТИВНОЮ ЗАЙНЯТІСТЮ В
КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

N. SEROHINA,

*dr. of Law, Associate Professor,
Ukrainian State Employment Service Training Institute,
docent at the Department of Public Administration and Administration*

**LEGAL MECHANISM OF PUBLIC
GOVERNANCE OF PRODUCTIVE EMPLOYMENT
IN THE CONTEXT OF NATIONAL SECURITY**

***Анотація.** У статті здійснено аналіз правового механізму державного управління продуктивною зайнятістю в контексті національної безпеки.*

Показано роль міжнародних правових актів в сфері забезпечення продуктивної зайнятості та національної безпеки. Охарактеризовано вузлові проблеми правового забезпечення продуктивної зайнятості в контексті національної безпеки.

Зазначено, що за своїм призначенням і сутністю правовий механізм державного управління регламентує характер взаємовідносин інститутів державної влади та громадянського суспільства, зокрема в сферах зайнятості та національної безпеки, визначає формат їх взаємодії тощо. Розроблено та охарактеризовано модель нормативно-правового регулювання, проаналізовано основні правові акти, які вміщено на трьох ієрархічних, підпорядкованих зверху-донизу рівні. Відзначено, що основний правовий документ, який визначає цілі зовнішньої державної політики, законодавчо закріплює пріоритети євроінтеграційної політики України, зокрема і в сферах забезпечення продуктивної зайнятості та національної безпеки є Угода про асоціацію між Україною та ЄС, неможна віднести до жодного з рівнів розробленої моделі.

Проаналізовано базові міжнародні правові акти, які регламентують питання забезпечення продуктивної зайнятості.

Аналіз цілої низки вітчизняних законодавчих і нормативно-правових актів дають підстави зробити висновок про відсутність окремих правових актів, які врегульовують питання забезпечення продуктивної зайнятості в контексті національної безпеки в Україні.

Зроблено висновок, що правові акти, що регулюють відносини у досліджуваній сфері, потребують удосконалення в частині їх гармонізації, усунення прогалів та колізій правових норм.

Abstract. *The article analyzes the legal mechanism of state management of productive employment in the context of national security.*

The role of international legal acts in the field of productive employment and national security is shown. The key problems of legal provision of productive employment in the context of national security are described.

It is noted that the purpose and essence of the legal mechanism of public administration regulates the nature of the relationship between institutions of state power and civil society, in particular in the areas of employment and national security, determines the format of their interaction and more. The model of normative-legal regulation is developed and characterized, the basic legal acts which are placed on three hierarchical, subordinated from top to bottom levels are analyzed. It is noted that the main legal document that defines the objectives of foreign policy, enshrines the priorities of Ukraine's European integration policy, in particular in the areas of productive employment and national security is the Association Agreement between Ukraine and the EU, can not be attributed to any level of the model.

The basic international legal acts regulating the issues of productive employment are analyzed.

The analysis of a number of domestic legislative and normative legal acts gives grounds to conclude that there are no separate legal acts that will regulate the issue of ensuring productive employment in the context of national security in Ukraine.

It is concluded that the legal acts regulating relations in the researched sphere need to be improved in terms of their harmonization, elimination of gaps and conflicts of legal norms.

Ключові слова: *публічне управління, продуктивна зайнятість, національна безпека, правовий механізм, нормативно-правові акти.*

Key words: *public administration, productive employment, national security, legal mechanism, normative legal acts.*

Постановка проблеми. *Правовий механізм державного управління продуктивною зайнятістю є невід'ємною складовою і важливим чинником продуктивної зайнятості населення, а отже і економічної безпеки країни, що в цілому ми можемо розглядати в контексті національної безпеки. Цей вид забезпечення є інструментом досягнення визначеної в суспільстві мети, реалізації суспільно важливих завдань, до яких безумовно відноситься забезпечення продуктивної зайнятості та національна безпека.*

За своїм призначенням і сутністю правовий механізм державного управління регламентує характер взаємовідносин інститутів державної влади та

громадянського суспільства, зокрема в сферах зайнятості та національної безпеки, визначає формат їх взаємодії тощо. А відтак, цей державно-управлінський механізм можна розглядати як своєрідне віддзеркалення суспільних взаємовідносин у цих сферах, «лакмусовий папірець» соціальних цінностей, моральності, звичаїв, традицій, усталених у суспільстві, їх еволюцію на певних етапах його історичного розвитку. Зміст, форма та методи такого забезпечення дає також можливість оцінювати певною мірою рівень демократизму в суспільстві. Так, у демократичній державі такі взаємовідносини і взаємодія відбуваються у міжсекторальному суспільному трикутнику «держава-громадськість-бізнес» на засадах відкритості, законності, рівноправності в процесі прийняття рішень та інших принципах демократичного правління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Засади формування ефективної політики зайнятості як на національному, так і на міжнародному рівнях є предметом досліджень багатьох науковців – Н. Діденко, К. Дубич, Л. Новак-Каляєвої, М. Долішнього, С. Злупка, Л. Ільч, Е. Лібанової, М. Пітюлича, І. Садової, Л. Семів, С. Трубича, Л. Чвертко, Л. Шевчук.

Теоретичним підґрунтям у дослідженні проблеми безробіття є праці Дж. М. Кейнса, Т. Мальтуса, А. Пігу, Д. Рікардо, А. Сміта, М. Фрідмена та ін.

Проблеми безробіття в Україні досліджують вітчизняні вчені Д. Богиня, К. Дубич, О. Грیشнова, Т. Кір'ян, Е. Лібанова та ін.

Однак на даний час при дослідженні правового механізму забезпечення продуктивної зайнятості в контексті національної безпеки постає потреба в посиленні уваги до вивчення та удосконалення питання.

Виклад основного матеріалу. Аналіз цілої низки вітчизняних законодавчих і нормативно-правових актів дають підстави зробити висновок про відсутність окремих правових актів, які врегульовують питання забезпечення продуктивної зайнятості в контексті національної безпеки в Україні. Результати здійсненого аналізу цих актів можна візуалізувати, змістивши основні із них у схему, подану на *Рис. 1*.

Як це можна бачити на *Рис. 1*, правові акти в сукупності утворюють модель нормативно-правового регулювання продуктивної зайнятості в контексті національної безпеки в Україні (далі – модель нормативно-правового регулювання), яка є багаторівневою систематизацією правових актів, які виокремлено в три ієрархічні рівні, а саме:

перший рівень – конституційний;

другий рівень – законодавчий;

третій рівень – підзаконний.

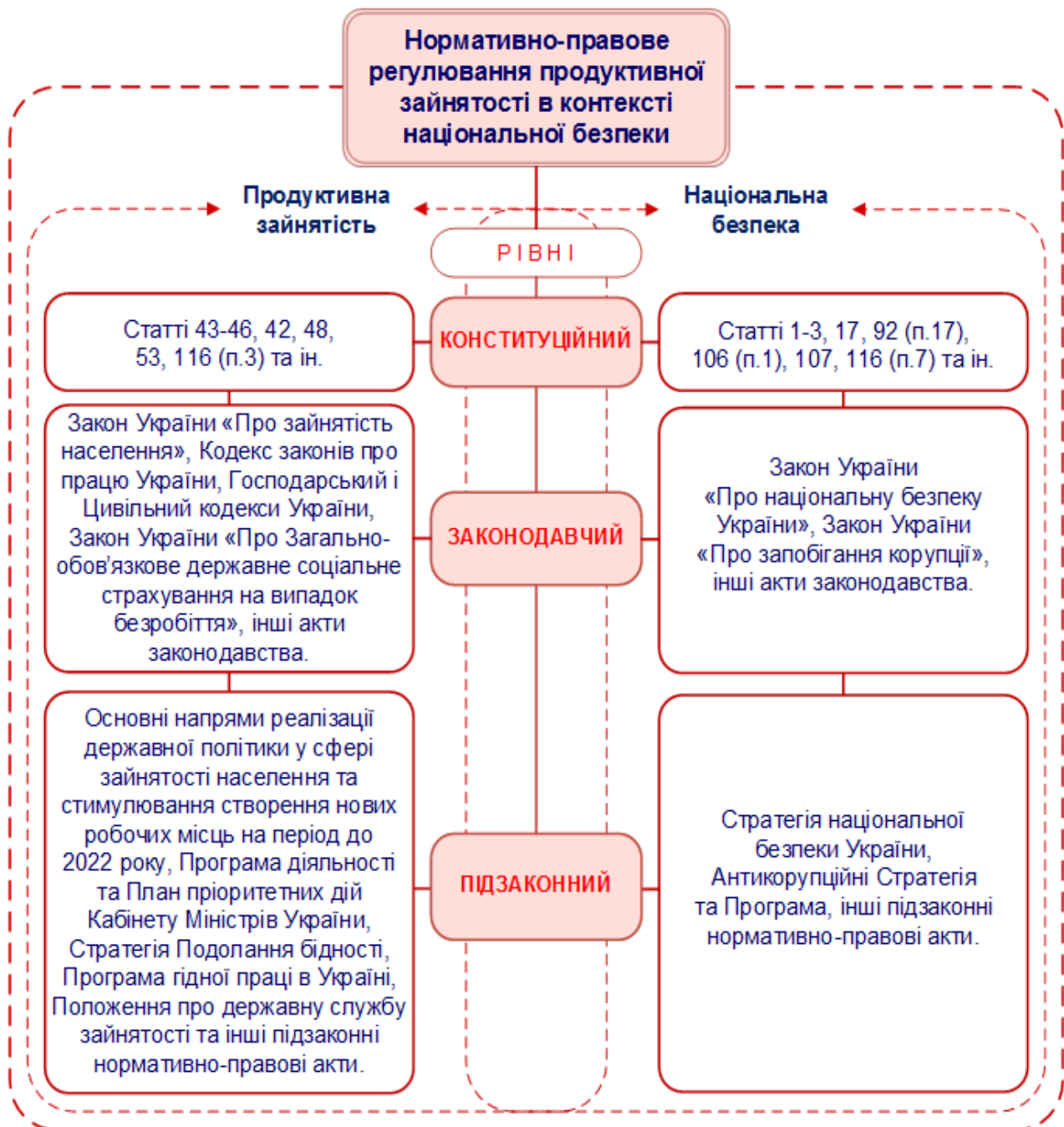

Рис. 1 Схематизація моделі нормативно-правового регулювання продуктивної зайнятості як складової національної безпеки в Україні¹

Охарактеризуємо подану вище модель нормативно-правового регулювання (Рис. 1) та проаналізуємо основні правові акти, які вміщено на трьох ієрархічних, підпорядкованих зверху-донизу рівні:

1 рівень (*конституційний*) утворюють відповідні статті Конституції України [1]. Як відомо, вітчизняні нормативно-правові акти мають чітку субординацію та відповідність. Конституція України займає центральне місце у системі законодавства України, а її норми мають найвищу юридичну силу.

¹ Примітка. Розроблено автором з частковим використанням джерела Дубич К.В. Механізми державного управління соціальними послугами: зарубіжний досвід та українські реалії : моногр. – К. : Вид-во НАДУ, 2015. – С. 199.

2 рівень (законодавчий) складають вітчизняні законодавчі акти, розроблені законодавцями та прийняті Верховною Радою України відповідно до положень статей Основного Закону [1], визначених на першому рівні розробленої автором моделі.

3 рівень (підзаконний) – відповідні підзаконні акти, які розробляються нормотворцями в органах виконавчої та представницької влади на різних рівнях державного управління згідно актів законодавства України, визначених на другому рівні розробленої автором моделі (див. *Рис. 1*).

Перш ніж розпочати здійснення аналізу правових актів моделі нормативно-правового забезпечення (див. *Рис. 1*), важливо звернути увагу на наступне. Прийняття окремих актів законодавства України, їх положень, які врегульовують питання в частині забезпечення продуктивної зайнятості населення в системі національної безпеки України зумовлено низкою міжнародних договорів, інших правових документів, ратифікованих Україною. Це обґрунтовується тим, що міжнародні правові документи встановлюють певні правила, «орієнтири» або «вищі вимоги» до забезпечення продуктивної зайнятості населення та національної безпеки, які іноді не передбачені законодавством України. Іншими словами, на всіх трьох рівнях моделі нормативно-правового забезпечення (*Рис. 1*) суб'єктами законотворчої ініціативи та нормотворчої діяльності в Україні при розробленні відповідних національних правових актів мають враховуватися вимоги та положення міжнародних нормативно-правових актів.

Основним міжнародним договором, нормативно-правовим документом, який визначає цілі зовнішньої державної політики, законодавчо закріплює пріоритети євроінтеграційної політики України, зокрема і в сферах забезпечення продуктивної зайнятості та національної безпеки є *Угода про асоціацію між Україною та ЄС*² [2] (далі – Угода). Цей документ неможна віднести до жодного з рівнів розробленої моделі – конституційного, законодавчого та підзаконного (див. *Рис. 1*). Разом з тим, положення статей Угоди [2] є основоположними для розроблення відповідних нормативно-правових актів на всіх трьох вказаних вище рівнях моделі.

В Угоді [2], яку було підписано в 2014 р., задекларовано євроінтеграційний курс розвитку України. Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу є невід'ємною складовою правової реформи та євроінтеграційного процесу України, пріоритетом внутрішньої та зовнішньої державної політики. Адаптація законодавства – це процес приведення законів, інших нормативно-правових актів України у відповідність з правовою системою Євросоюзу (*acquis communautaire*), обов'язкового врахування вимог, критеріїв, що висуваються у законодавстві ЄС до держав, які мають намір вступити до нього. Іншими словами, адаптація законодавства передбачає забезпечення поступового узгодження, гармонізації вітчизняних норм і вимог з *acquis communautaire* та спрямовується на забезпечення єдиних

² *Примітка.* Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Євросоюзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

підходів до нормо проектування. З цією метою прийнято Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» [3], яким визначено, що всі міністерства, інші центральні органи виконавчої влади (далі – ЦОВВ) мають привести свої нормативно-правові акти у відповідність до вимог цього Закону та в подальшому забезпечити їх прийняття з урахуванням критеріїв ЄС.

Іншими базовими міжнародними правовими актами, які регламентують питання забезпечення продуктивної зайнятості є наступні:

Загальна декларація прав людини [4], прийнята Генеральною Асамблеєю ООН у 1948 році, в якій у:

ст. 23 закріплено право – на працю, на вільний вибір роботи, на справедливі і сприятливі умови праці та на захист від безробіття; на рівну оплату за рівну працю; справедливу і задовільну винагороду, яка забезпечує гідне людини існування, її самої та її сім'ї, і, в разі необхідності доповнюється іншими засобами соціального забезпечення;

ст. 25 – право на такий життєвий рівень, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту людини та її сім'ї, право на забезпечення в разі безробіття, хвороби, інвалідності, вдовства, старості чи іншого випадку втрати засобів до існування через незалежні від неї обставини.

Отже, в Загальній декларації прав людини [4] однаково важливого значення набувають такі аспекти забезпечення продуктивної зайнятості, як право на працю, право на гідний життєвий рівень людини та її сім'ї, право на забезпечення в разі безробіття. Ці аспекти даного міжнародного документу знайшли своє відображення в законодавстві України, яке регулює суспільні відносини у сферах зайнятості населення, соціальної захищеності громадян у разі настання безробіття, надання послуг, спрямованих на підвищення рівня зайнятості населення в Україні, яке буде розглянуто нижче.

Право на працю – одне із економічних прав людини закріплено в *Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права* [5]. Згідно статті 6 держави-учасниці цього пакту визнають право на працю, що включає право кожної людини дістати можливість заробляти собі на життя працею, яку вона вільно обирає або на яку вона вільно погоджується. З метою забезпечення реалізації цього права держави-учасниці цього пакту повинні вживати заходи, які включають програми професійно-технічного навчання і підготовки, шляхи і методи досягнення продуктивної зайнятості в умовах, що гарантують основні політичні і економічні свободи людини.

Згідно ст. 7 держави-учасниці Пакту [5] визнають право кожного на справедливі і сприятливі умови праці, включаючи зокрема:

винагороду, що забезпечувала б працівникам справедливу зарплату і рівну винагороду за працю рівної цінності, що має уможливити задовільне існування для них і їхніх сімей;

умови роботи, що відповідають вимогам безпеки та гігієни;

однакову для всіх можливість просування по роботі на підставі трудового стажу та кваліфікації.

Варто відмітити, що Законом України № 17-V від 14 вересня 2006 року ратифіковано також *Європейську соціальну хартію* (переглянуто) [6], що було обумовлено обов'язками, взятими Україною при вступі до Ради Європи, а також при підписанні цієї Хартії 7 травня 1997 року. Ст. 1 Хартії передбачено право на працю, для забезпечення реалізації якого Україна взяла на себе зобов'язання:

а) визнати досягнення повної зайнятості та підтримання якомога високого та стабільного рівня зайнятості одними з пріоритетних цілей і своїх обов'язків;

б) ефективно захищати право працівника заробляти собі на життя професією, яку він вільно обирає;

в) створювати безкоштовні служби працевлаштування для всіх працівників або забезпечувати їхнє функціонування;

г) забезпечувати належну професійну орієнтацію, підготовку та перекваліфікацію або сприяти їм.

До каталогу прав, визначених у даній Хартії [6], віднесено:

право на справедливі умови праці (ст. 2);

право на безпечні та здорові умови праці (ст. 3);

право на безпечні та справедливий винагорода (ст. 4);

право на безпечні та здорові умови праці (ст. 5);

право на профорієнтацію та профпідготовку (ст. 9, ст. 10);

право на охорону здоров'я (ст. 11);

право на соціальне забезпечення (ст. 12) та ін.

На підставі поверхневого аналізу Хартії [6] можна констатувати, що положення статей цього міжнародного документу є основоположними для формування вітчизняної нормативно-правової бази та забезпечення продуктивної зайнятості – категорії, визначення якої подано вище.

Аналіз інших міжнародних правових актів, на основі яких формується та реалізується вітчизняна нормативно-правова база забезпечення продуктивної зайнятості населення та національної безпеки, дає змогу відзначити, що суб'єктами або інститутами їх розроблення, прийняття є міжнародні організації, ключовою з яких є Міжнародна організація праці (МОП). Необхідно відмітити, що МОП є установою ООН, яка у формі конвенцій і рекомендацій розробляє міжнародні трудові норми, встановлює мінімальні міжнародні стандарти в сфері зайнятості, а також здійснює контроль і нагляд за їх дотриманням. Основними стратегічними цілями МОП, які пересікаються з продуктивною зайнятістю та національною безпекою є забезпечення такої зайнятості, зокрема шляхом зменшення соціальної несправедливості, створення гідних умов праці та покращення трудових відносин, отримання гідної зарплати, зниження рівнів бідності та безробіття, заборони дитячої праці, підвищення ефективності соціального захисту працівників, забезпечення працевлаштування молоді, усунення трудової дискримінації, гендерної нерівності, вирішення проблем трудової міграції тощо. З цією метою МОП у різних країнах світу реалізує міжнародні технічні програми, які спрямовані переважно на реформування національних законодавств, досягнення перерахованих вище цілей. Так, МОП у тісному партнерстві з Урядом України,

іншими зацікавленими сторонами розроблено та реалізовано Програму гідної праці МОП для України на 2016-2019 роки, а також визначено пріоритети наступної такої Програми на 2020-2024 роки [7], а саме:

повна та продуктивна зайнятість; покращення умов праці (питання трудових відносин, безпеки та гігієни праці, оплати праці, легалізації неформальної зайнятості тощо);

покращений соціальний захист;

ефективний інклюзивний соціальний діалог.

Досліджуючи конституційний рівень моделі нормативно-правового регулювання (див. рис. 1), стан її розвитку в сучасних умовах України, доречно буде, на думку автора, здійснити короткий історичний екскурс у минуле. Це дасть змогу розглянути яким саме чином в недалекій історичній минувшині нашої держави, а саме в період її входження до складу колишнього СРСР, врегульовувалися суспільні відносини в сфері зайнятості, гарантувалося право на працю. Насамперед слід відмітити, що таке право визначалося в Конституціях СРСР [8, 9], прийнятих у 1936 році та 7 році. Втім, на відміну від Конституції Української РСР 7 року [99], де право на працю було пов'язане із гарантованим наданням роботи, у Конституції України [1] воно сформульоване як свобода праці, що відповідає міжнародним стандартам. Так, у Загальній декларації прав людини 1948 року [4] закріплено право на працю, на вільний вибір місця роботи, на справедливі і сприятливі умови праці та на захист від безробіття (ст. 23).

Відповідно до ст. 118 Конституції [8] громадянам СРСР встановлювалося право на працю – право на отримання гарантованої роботи з відповідною оплатою їх праці. Це право забезпечувалося «соціалістичною організацією народного господарства, неухильним зростанням продуктивних сил радянського суспільства, усуненням можливості господарських криз і ліквідацією безробіття». Разом з тим, ст. 12 Конституції [8] було встановлено, що «праця в СРСР є обов'язком і справою честі кожного працездатного громадянина». Разом з тим, акцентувалося на застосуванні в частині реалізації права на працю в СРСР принципів соціалізму: «хто не працює, той не їсть», «від кожного – за його здібностями, кожному – за його працею». Варто відмітити, що ці гасла спочатку були популяризовані в науковій роботі Карла Маркса, німецького філософа, політичного економіста, а пізніше – декларативно введені до радянської правової системи. У ст. 120 Конституції СРСР 1936 року [9] було також визначено, що громадяни СРСР мають право на матеріальне забезпечення за віком, а також – в разі хвороби та втрати працездатності, яке забезпечувалося через державне соціальне страхування, безоплатну медичну допомогу працівників та оздоровлення в мережах курортів. Радянським жінкам надавалися рівні з чоловіками права, зокрема право на працю, оплату праці, відпочинок, соціальне страхування та освіту (ст. 122).

У прийнятій в 7 році Конституції СРСР [9] право на працю визначалося в ст. 40, відповідно до якої визначалося право на працю – на одержання громадянами СРСР гарантованої роботи з оплатою праці відповідно до її обсягів і якості та не нижче встановленого державою мінімального рівня. Це

право, яке включало в себе вибір професії, виду занять і роботи відповідно до покликання, здібностей, професійної підготовки, освіти та з урахуванням суспільних потреб, забезпечувалося «соціалістичною системою господарства, неухильним зростанням продуктивних сил, безплатним професійним навчанням, підвищенням трудової кваліфікації і навчанням нових спеціальностей, розвитком систем професійної орієнтації і працевлаштування».

До фундаментальних національних інтересів України, які кореспондуються з продуктивною зайнятістю необхідно віднести такі, як:

сталий розвиток національної економіки, громадянського суспільства і держави для забезпечення зростання рівня та якості життя населення;

інтеграція України в європейський політичний, економічний, правовий простір, набуття членства в ЄС.

Загрози національній безпеці України та пріоритети державної політики у сферах національної безпеки визначаються у *Стратегії національної безпеки України*, інших документах з питань національної безпеки, які схвалюються РНБОУ та затверджуються указами Президента України.

В Україні відповідно до статей 18, 19 Закону України «Про запобігання корупції» [10] формується та реалізується антикорупційна політика, зокрема її засади антикорупційні стратегії та програми, які містять в собі заходи щодо протидії та попередження корупційних правопорушень, зокрема пов'язаних з забезпеченням продуктивної зайнятості. Такі заходи спрямовані на детінізацію вітчизняної економіки, ринку праці, забезпечення реалізації конституційно гарантованого прав на працю, соціальний захист від безробіття тощо.

Основним законодавчим актом, що визначає правові, економічні та організаційні засади реалізації державної політики у сфері зайнятості населення, гарантії держави щодо захисту прав громадян на працю та реалізації їхніх прав на соціальний захист від безробіття є Закон України «Про зайнятість населення» [11]. Так, згідно ст. 5 цього Закону в сфері зайнятості держава гарантує: вільне обрання місця застосування праці та виду діяльності, вільний вибір або зміну професії; одержання заробітної плати (винагороди) відповідно до законодавства; професійну орієнтацію з метою самовизначення та реалізації здатності особи до праці; професійне навчання відповідно до здібностей та з урахуванням потреб ринку праці; безоплатне сприяння у працевлаштуванні, обранні підходящої роботи та одержанні інформації про ситуацію на ринку праці та перспективи його розвитку; соціальний захист у разі настання безробіття; захист від дискримінації у сфері зайнятості, необґрунтованої відмови у найманні на роботу і незаконного звільнення; додаткове сприяння у працевлаштуванні окремих категорій громадян. Кожен має право на: профорієнтацію (ст. 7); професійне навчання (ст. 7); соціальний захист у разі настання безробіття (ст. 9); трудову діяльність за кордоном (ст. 10); захист прав у сфері зайнятості (ст. 13).

Одним із основоположних принципів формування та реалізації державної політики зайнятості населення, а також її метою є пріоритет забезпечення повної, продуктивної та вільно обраної зайнятості в процесі реалізації активної соціально-економічної політики держави (ст. 15).

У Кодексі законів про працю України [12**Error! Reference source not found.**] (КЗпП), зокрема в ст. 2 конкретизуються трудові права працівників, – тобто на одержання роботи з оплатою праці не нижче встановленого державою мінімального розміру, – включаючи право на вільний вибір професії, роду занять і роботи, забезпечується державою. Держава створює умови для ефективної зайнятості населення, сприяє працевлаштуванню, підготовці і підвищенню трудової кваліфікації, а при необхідності забезпечує перепідготовку осіб, вивільнюваних у результаті переходу на ринкову економіку. В цілому даний законодавчий акт опосередковано регулює суспільні, а точніше трудові відносини продуктивної зайнятості населення, сприяючи зростанню продуктивності праці, поліпшенню якості роботи, підвищенню ефективності суспільного виробництва і піднесенню на цій основі матеріального і культурного рівня життя трудящих, зміцненню трудової дисципліни і поступовому перетворенню праці на благо суспільства в першу життєву потребу кожної працездатної людини. Законодавство про працю встановлює високий рівень умов праці, всемірну охорону трудових прав працівників.

У кодексах України Господарському [13] та Цивільному [14] право на працю, трудові права працівника конкретизовано крізь призму специфіки цих законодавчих актів;

У Законі України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” [15] визначено правові, фінансові та організаційні засади загальнообов’язкового державного соціального страхування на випадок безробіття (далі – страхування на випадок безробіття). В цьому Законі систематизовано права, обов’язки та гарантії, які передбачають матеріальне забезпечення на випадок безробіття з незалежних від застрахованих осіб обставин та надання соціальних послуг.

Третій (підзаконний) рівень моделі нормативно-правового регулювання продуктивної зайнятості як складової національної безпеки в Україні, як це можна бачити на Рис. 1, складає низка підзаконних правових актів, які є указами Президента України, постановами та розпорядженнями КМУ, правовими актами ЦОВВ та їх територіальних органів, місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування. Основною функцією таких правових актів є регулювання суспільних відносин у сферах забезпечення продуктивної зайнятості населення та національної безпеки на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. Об’єктами регулювання підзаконних правових актів є конкретні сфери взаємовідносин, пов’язаних з формуванням та реалізацією державної політики забезпечення продуктивної зайнятості (трудова міграція, сприяння зайнятості молоді, надання допомоги окремим категоріям соціально-вразливих осіб, професійне навчання дорослого населення тощо) та національної безпеки, ключові аспекти якої розглянуто вище.

Варто відмітити, що окремих правових актів, як підзаконних так і законодавчих, у яких врегульовуються саме суспільні відносини забезпечення продуктивної зайнятості населення як складової національної безпеки в Україні

немає. Проаналізуємо найбільш значимі з таких актів роздільно в цих двох досліджуваних сферах.

Висновки. Запропоновану модель (див. Рис. 1) можна розглядати в широкому розумінні як кодифіковану систему, яка врегульовує суспільні відносини в досліджуваній сфері; така модель покликана виконувати функції скоординування різних видів діяльності відповідних державних, недержавних інститутів, які спрямовано на визначення та практичну реалізацію мети, цілей і завдань у цій сфері;

за формою вираження та змістом дана модель утворює *єдиний, інтегральний правовий механізм державного управління* забезпеченням продуктивної зайнятості як складової національної безпеки України, у якому сегментовано, визначено та згруповано складові елементи такого виду забезпечення – нормативно-правові акти регулюють відносини в даній сфері, сприяють вирішувати завдання щодо забезпечення продуктивної зайнятості, життєво важливих інтересів особи, держави і суспільства в контексті національної безпеки України;

запропоновану модель (див. Рис. 1) можна розглядати не тільки як правовий механізм державного управління, але і як своєрідну державно-правову надбудову, метою якої є побудова в Україні незалежної, суверенної, демократичної та соціально-правової держави;

правові акти, що регулюють відносини у досліджуваній сфері, потребують, безперечно, розвитку відповідних законодавчих і нормативних правових актів в частині їх гармонізації, усунення прогалін та колізій правових норм, нового праворозуміння, яке має набути прикладної довершеності у правотворчості та праві реалізації.

Список використаних джерел

1. Конституція України: [Закон України від 28.06.1996 № 254 к/96-ВР (із змінами, внесеними 6 Законами України в 2004-2019 рр.)] // Офіц. вісн. України. 2010. 1 січ. (№ 72/1 Спец. випуск). С. 15. Ст. 2598.
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони // Офіц. вісн. України. 2014. 26 верес. № 75. Т. 1. С. 83. Ст. 2125.
3. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: [Закон України від 18 березня 2004 року № 1629-IV (із змінами, внесеними згідно із 4 Законами в 2008-2018 рр.)] // Офіц. вісн. України. 2004. 30 квіт. (№ 15). С. 30. Ст. 1028
4. Загальна декларація прав людини : [Декларація ООН, прийнята і проголошена резолюцією Генеральної Асамблеї ООН № 217 А (III) від 10 груд. 1948 р.] // Офіц. вісн. України. 2008. 15 груд. (№ 93). С. 89. Ст. 3103
5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: веб-сайт. 2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text.

6. Європейська соціальна хартія (переглянута): [Хартія від 18.10.1961 № ETS N 035] // Офіц. вісн. України. 2006. 18 жовт. (№ 40). С. 37. Ст. 2660.

7. Визначено пріоритети Програми гідної праці МОП на 2020-2024 роки: [Електронний ресурс] // Конфедерація вільних профспілок України: веб-сайт. 2019. 20 груд. URL: <https://kvpu.org.ua/uk/news/6/3855-vyznacheloprioryte typrohramyhidnoipratsimopna20202024roky>.

8. Конституция (Основной Закон) Союза Советских Социалистических Республик: [Утверждена Чрезвычайным VIII съездом Советов Союза ССР 5 декабря 1936 г. (с изменениями и дополнениями)]. – URL: <http://www.hist.msu.ru/ER/Text/cnst1936.htm>.

9. Конституция (Основной Закон) Союза Советских Социалистических Республик: [Принята на внеочередной VII сессии Верховного Совета СССР IX созыва 7 октября 1977 г.] URL: <http://www.hist.msu.ru/ER/Text/cnst1977.htm#3>.

10. Про запобігання корупції: [Закон України від 14 жов. 2014 р. № 1700-VII (із змінами, внесеними 40 Законами України в 2015-2020 рр.)] // Офіц. вісн. України. – 2014. – 07 лист. (№ 87). – С. 156. – Ст. 2474.

11. Про зайнятість населення: [Закон України від 5 липня 2012 р. № 5067-VI (із змінами, внесен. згідно із 20 Законами в 2013-2020 рр.)] // Офіц. вісн. України. – 2012. – 27 серп. (№ 63). – С. 17. – Ст. 2565.

12. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

13. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

14. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000 року № 1533-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>

References

1. Konstytutsiya Ukrayiny: [Zakon Ukrayiny vid 28.06.1996 № 254 k/96-VR (iz zminamy, vnesenymy 6 Zakonamy Ukrayiny v 2004-2019 rr.)] // Ofits. visn. Ukrayiny. 2010. 1 sich. (№ 72/1 Spets. vypusk). S. 15. St. 2598.

2. Uhoda pro asotsiatsiyu mizh Ukrayinoyu, z odniyeyi storony, ta Yevropeyskym Soyuzom, Yevropeys'kym spivtovarystvom z atomnoyi enerhiyi i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoyi storony // Ofits. visn. Ukrayiny. 2014. 26 veres. № 75. T. 1. S. 83. St. 2125.

3. Pro Zahal'noderzhavnu prohramu adaptatsiyi zakonodavstva Ukrayiny do zakonodavstva Yevropeys'koho Soyuzu: [Zakon Ukrayiny vid 18 bereznia 2004 roku № 1629-IV (iz zminamy, vnesenymy z hidno iz 4 Zakonamy v 2008-2018 rr.)] // Ofits. visn. Ukrayiny. 2004. 30 kvit. (№ 15) S. 30. St. 1028

4. Zahal'na deklaratsiya prav lyudyny: [Deklaratsiya OON, pryunyata i proholoshena rezolyutsiyeyu Heneral'noyi Asambleyi OON № 217 A (III) vid 10 hrud. 1948 r.] // Ofits. visn. Ukrayiny. 2008. 15 hrud. (№ 93). S. 89. St. 3103

5. Mizhnarodnyy pakt pro ekonomichni, sotsial'ni i kul'turni prava: [Elektronnyy resurs] // Verkhovna Rada Ukrayiny: veb-sayt. 2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text.

6. Yevropeys'ka sotsial'na khartiya (perehlyanuta): [Khartiya vid 18.10.1961 № ETS N 035] // Ofits. visn. Ukrayiny. 2006. 18 zhovt. (№ 40). S. 37. St. 2660.

7. Vyznachenno priorytety Prohramy hidnoyi pratsi MOP na 2020-2024 roky: [Elektronnyy resurs] // Konfederatsiya vil'nykh profspilok Ukrayiny: veb-sayt. 2019. 20 hrud. URL: <https://kvpu.org.ua/uk/news/6/3855-vyznachenopriorytetyprohramyhidnoipratsimopna20202024roky>

8. Konstitutsiya (Osnovnoy Zakon) Soyuzu Sovetskikh Sotsialisticheskikh Respublik: [Utverzhdena Chrezvychaynym VIII s"yezdom Sovetov Soyuzu SSR 5 dekabrya 1936 g. (s izmeneniyami i dopolneniyami)]. URL: <http://www.hist.msu.ru/ER/Etext/cnst1936.htm>.

9. Konstitutsiya (Osnovnoy Zakon) Soyuzu Sovetskikh Sotsialisticheskikh Respublik: [Prinyata na vneocherednoy VII sessii Verkhovnogo Soveta SSSR IX sozyva 7 oktyabrya 1977 g.] URL: <http://www.hist.msu.ru/ER/Etext/cnst1977.htm#3>.

10. Pro zapobihannya koruptsiyi: [Zakon Ukrayiny vid 14 zhov. 2014 r. № 1700-VII (iz zminamy, vnesenymy 40 Zakonamy Ukrayiny v 2015-2020 rr.)] // Ofits. visn. Ukrayiny. 2014. 07 lyst. (№ 87). S. 156. St. 2474.

11. Pro zaynyatist naselennya: [Zakon Ukrayiny vid 5 lypnya 2012 p. № 5067-VI (iz zminamy, vncen. z-hidno iz 20 Zakonamy v 2013-2020 pp.)] // Ofits. visn. Ukrayiny. 2012. 27 cerp. (№ 63). C. 17. Ct. 2565.

12. Hospodars'kyy kodeks Ukrayiny vid 16 sichnya 2003 roku № 436-IV: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

13. Tsyvil'nyy kodeks Ukrayiny vid 16 sichnya 2003 roku № 435-IV: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

14. Pro zahal'noobov'yazkove derzhavne sotsial'ne strakhuvannya na vypadok bezrobittya: Zakon Ukrayiny vid 2 bereznya 2000 roku № 1533-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>.